

# **Enkele tussen 1 oktober 2015 en 1 september 2016 gepubliceerde uitspraken van de Landelijke Commissie Vertrouwenslieden (LCvV) van belang voor cliëntenraden**

## **1. Wijziging nachtzorg mensen met ernstige lichamelijke beperking**

### **- Ten onrechte geen verzwaard adviesverzoek voorgelegd aan Cliëntenraad bij wijziging van een regeling voor cliënten.**

Op een besluit om het aanbod van de nachtzorg aan mensen met een ernstige lichamelijke beperking te wijzigen, is verzwaard adviesrecht van toepassing. Door dit besluit kan een groep bewoners niet meer, zoals voorheen wel altijd het geval en uitdrukkelijk ook zo afgesproken, zelf bepalen hoe laat zij naar bed gaan maar moeten nu voor vastgestelde tijden naar bed geholpen worden. De cliëntenraad die deze bewoners vertegenwoordigt geeft herhaaldelijk aan bij de zorgaanbieder dat op dat besluit verzwaard adviesrecht van toepassing is en roept ook tijdig de nietigheid van het besluit in. Zorgaanbieder geeft deze bewoners vervolgens eerst gedurende een jaar extra financiële middelen voor deze dienst, zij het verleend door medewerkers van het eigen wooncluster. Zorgaanbieder vraagt vervolgens alleen advies over hoe in de toekomst de consequenties rond de gewijzigde of nog te wijzigen situatie op te vangen. De LCvV constateert dat door die gang van zaken deze groep bewoners in de huidige situatie ten onrechte geen beroep meer op de nachtzorg kan doen voor hulp bij het naar bed brengen.

De LCvV constateert dat juridisch gezien sprake was van een wijziging van een regeling van cliënten en dat dus ten onrechte geen verzwaard advies gevraagd was en de Cliëntenraad terecht de nietigheid van het besluit had ingeroepen.

De zorgaanbieder legde zoals aangegeven een nieuw adviesverzoek voor over hoe in de toekomst de consequenties rond de gewijzigde of nog te wijzigen situatie op te vangen. De LCvV constateerde terecht dat dit nog steeds geen verzwaard adviesverzoek is over het principe van de wijzigingen in de nachtzorg en dat het besluit nietig blijft. De inhoudelijke argumenten van de zorgaanbieder dat het wooncluster een eigen budget heeft, moest bezuinigen en dus minder diensten kan afnemen van het cluster nachtzorg snijdt geen hout, want dit laat onverlet dat een verzwaard advies had gevraagd moeten worden door de zorgaanbieder. Al met al is nog eens duidelijk geworden dat een zorgaanbieder niet te lichtvaardig mag oordelen over het achterwege laten van verzwaarde adviesaanvragen wanneer wijzigingen van oude afspraken of regelingen voor cliënten volgend de zorgaanbieder moeten gewijzigd worden. Het betrof hier een instelling ten behoeve van zorg- en dienstverlening aan mensen met een lichamelijke beperking. Maar duidelijk moge zijn dat deze uitspraak ook geldt voor alle instellingen ten behoeve van zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking.

**- Zorgaanbieder kan zich daarnaast nimmer verschuilen achter het feit dat de organisatie-indeling en het mandateren van bepaalde beslissingen aan managers met zich meebrengt dat de Raad van Bestuur of Directie niet meer aanspreekbaar is.**

Opmerkelijk was nog het volgende. Door dezelfde zorgaanbieder werd ingebracht dat alle clusters hun eigen begroting hebben en de woonclusters hebben de keuze of ze gebruik willen maken van de diensten van cluster Nachtzorg of dat zij de nachtzorg op andere wijze willen organiseren. Het budget van een wooncluster is gebaseerd op de zorgzwaartepakketten van de bewoners. Cluster Nachtzorg hanteert tarieven per cliënt per jaar die bij het wooncluster in rekening gebracht worden. Per cliënt houdt dit in dat er uitgeluisterd kan worden en dat medewerkers vanuit een vast punt in de wijk uitrijden op rondes en om op oproep hulp te verlenen. Cluster Nachtzorg kan vergeleken worden met de facilitaire dienst, het is geen cluster met een eigen cliëntenraad. Als er wijzigingen zijn vanuit deze dienstenclusters dan wordt dit doorgegeven aan de woonclusters die het dan met hun cliëntenraden kunnen oppakken en in advisering kunnen betrekken.

De LCvV overwoog echter dat het een keuze is van een zorgaanbieder om zijn organisatie op een bepaalde wijze in te delen, bijvoorbeeld in clusters, een daar op afgestemd financieel model te hanteren en over te gaan tot mandatering van bepaalde bevoegdheden aan de clusters. Een dergelijke (mandaats)constructie neemt echter niet weg dat *de zorgaanbieder zelf beslissingsbevoegd blijft en eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van zorg en voor de naleving van wetten en regels*. Het binnen een organisatie clusteren van bepaalde 6 diensten kan met andere woorden niet tot gevolg hebben dat het handelen en de besluitvorming van dergelijke clusters buiten het bereik van op de zorg toepasselijke wetgeving zoals de Wkcz en de Wmcz zou vallen.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 15-007, gepubliceerd 15 oktober 2015)*

## **2. Onafhankelijke externe ondersteuning cliëntenraden geen vanzelfsprekendheid**

Een zorgaanbieder wil uit bezuinigingsnoodzaak de ondersteuning van cliëntenraden niet langer door een extern bureau maar door personeel in loondienst laten verrichten.

De cliëntenraden die heel tevreden zijn over dit externe bureau verzetten zich hiertegen met een beroep op de samenwerkingsovereenkomst die tussen zorgaanbieder en de raden is gesloten.

De LCvV oordeelt dat de bepalingen uit deze samenwerkingsovereenkomst niet inhouden dat er voor de cliëntenraden een absoluut recht op een ondersteuner (geheel) naar eigen keuze bestaat. Deze bepalingen maken juist duidelijk dat er gezamenlijk, dus zowel door zorgaanbieder als door cliëntenraden, werk gemaakt moet worden van een goede invulling van de taken van de ondersteuner.

Een onafhankelijke positie voor de ondersteuner ten opzichte van het bestuur is belangrijk. Dit kan worden gewaarborgd door een duidelijke taak- en functieomschrijving, eventueel aangevuld door een professioneel statuut.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 15-008, gepubliceerd 5 januari 2016)*

### **3. Verhuizen na brandveiligheidsonderzoek: inroepen nietigheid besluit niet in alle omstandigheden redelijk**

Een zorgaanbieder laat periodiek de brandveiligheid op locaties onderzoeken. Van een locatie (verpleging en verzorging) wordt duidelijk dat deze niet meer aan de (aangescherpte) brandveiligheidseisen voldoet. Besloten wordt een groep bewoners met een hoge zorg-zwaarte indicatie daarom met spoed over te plaatsen.

Met de uitvoering van dit besluit wordt al gestart voordat de cliëntenraad hierover heeft geadviseerd. De cliëntenraad roept de nietigheid van het besluit in.

De LCvV oordeelt dat wanneer een zorgaanbieder overgaat tot frequenter en/of onder aangescherpte normering uitvoeren van brandveiligheidsonderzoek dit aangemerkt kan worden als wijziging in het veiligheidsbeleid van de instelling. Cliëntenraden dienen hierover geïnformeerd te worden en vanwege art. 3 lid 1 sub i Wmcz kan dit aangemerkt worden als onderwerp van verzaamd advies. Zorgaanbieder is tekortgeschoten in de informatieverstrekking hieromtrent en heeft de adviesprocedure niet conform de Wmcz gevolgd.

Gezien de omstandigheden van het geval vindt de LCvV het besluit van zorgaanbieder om een groep kwetsbare cliënten voortvarend over te plaatsen wel begrijpelijk en noodzakelijk. Het inroepen van de nietigheid van dat besluit door de cliëntenraad vindt de LCvV - alhoewel formeel wettelijk wel mogelijk- op inhoudelijke gronden niet redelijk.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 15-009, gepubliceerd 1 februari 2016)*

### **4. Nieuwbouwplan konden doorgaan gezien eerdere stukken, wel tekortkomingen zorgaanbieder gesignaleerd**

Een zorgaanbieder heeft vanaf 2008 het voornemen om een locatie waar ouderen verzorgd en verpleegd worden, te gaan vervangen voor nieuwbouw. De cliëntenraad van de betreffende locatie (locatie X) heeft hierbij van de locatiedirectie het recht van verzaamd advies toegekend gekregen en zal nauwgezet betrokken worden. De zorgaanbieder heeft nog meer locaties die vervangen moeten worden en gaat in 2011 een samenwerking aan met een zorgvastgoedinvesteerder om al deze nieuwbouwprojecten uit te kunnen voeren. Daarbij zal rekening gehouden moeten worden met alle veranderingen die er in de ouderenzorg plaatsvinden zoals het scheiden van wonen en zorg, het zo lang mogelijk -met hulp- thuis moeten blijven wonen van ouderen, en dergelijke. Dit wordt uitgewerkt in een visiedocument (Zorgvastgoed Concept), en de centrale cliëntenraad adviseert positief over de samenwerking en de formulering van de visie. De cliëntenraad van locatie X is het vervolgens niet eens met nieuwbouwplannen die in 2014 voor de vervanging van locatie X gepresenteerd worden. De zorgaanbieder past de plannen dan nog gedeeltelijk aan op bepaalde adviezen van de cliëntenraad, maar ook over het aangepaste plan geeft de cliëntenraad geen positief advies. De zorgaanbieder wil dan door met de uitvoering en vraagt de LCvV of het aangepaste plan een redelijk besluit inhoudt. De LCvV oordeelt dat de zorgaanbieder aan deze cliëntenraad onvoldoende duidelijk heeft gemaakt wat de consequenties waren van het aangaan van de samenwerking met de zorgvastgoedinvesteerder in 2011. Een zeer wezenlijk punt is daarbij dat de zorgaanbieder geen eigenaar van nieuwe gebouwen zal zijn maar alleen huurder (om

intramurale zorg te kunnen bieden) dan wel aanbieder van thuiszorg aan mensen die zelfstandig een woning gaan betrekken. De LCvV oordeelt dat plannen en visies uit 2008 in feite hun betekenis verloren door 'de nieuwe realiteit' in de zorgsector. Verder gaan met de uitvoering van de nieuwbouwplannen, gezien onder meer de samenwerkingsovereenkomst en eerdere stukken over het vastgoed, acht de LCvV een redelijk besluit.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 15-010, gepubliceerd 23 februari 2016)*

## **5. Cliëntenraad kan niet zo maar stellen dat ondersteuning slecht is en vervanging eisen**

Een cliëntenraad die is ingesteld bij een aanbieder van geestelijke gezondheidszorg wil geen gebruik maken van de door zorgaanbieder beschikbaar gestelde ondersteuners. Zorgaanbieder heeft in totaal 5 medewerkers met deze functie cliëntenraadondersteuner in dienst. De raad stelt dat al deze ondersteuners dominant zijn en al te zeer inhoudelijk de dienst willen uitmaken. De cliëntenraad wil, in afwijking van het geldende reglement, graag de inzet een secretariële hulp (op MBO niveau) en daarnaast een externe adviseur/coach voor de inhoudelijke ondersteuning (op HBO niveau), beiden te bekostigen door de zorgaanbieder.

Zorgaanbieder geeft aan dat geen van de andere cliëntenraden problemen met de ondersteuners ervaart. Zorgaanbieder heeft enkele jaren geleden een duidelijke profielschets voor deze functionaris opgesteld waarin om een actieve en zelfstandig werkzame persoon wordt gevraagd. De cliëntenraad wil een graag een volgzame persoon, vooral voor het typewerk, en die zich verder overal buiten houdt. Partijen hebben hierover al langdurig een meningsverschil. De LCvV kan niet vaststellen of de cliëntenraad in deze situatie nog wel toekomt aan medezeggenschapswerkzaamheden of dat het uitsluitend nog gaat over het geschil m.b.t. de personele ondersteuning.

De LCvV oordeelt dat het niet opvolgen van het verzoek (te dezen aangemerkt als ongevraagd advies) van de cliëntenraad over de ondersteuning niet onredelijk is; de cliëntenraad heeft niet aangetoond dat de beschikbaar gestelde ondersteuners allemaal ongeschikt zouden zijn.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 16-001, gepubliceerd 14 juni 2016)*

## **6. Opheffing en vervanging van een cliëntenraad kan niet lichtvaardig, maar kan wel gebeuren indien de cliëntenraad echt onredelijk is**

Cliëntenraad zegt het vertrouwen op in een nieuw aangestelde regiomanager en verwijt deze gedurende een jaar telkens gebrek aan kennis en kunde. De regiomanager stelt dat de cliëntenraad haar onheus bejegend en niet met haar wil samenwerken.

Zorgaanbieder besluit dat deze cliëntenraad opgeheven en vervangen dient te worden omdat hij niet meer functioneert. Partijen verzoeken gezamenlijk aan de LCvV om een bindende uitspraak over dat besluit te doen. De LCvV overweegt dat na de reorganisatie er bij deze zorgaanbieder nog niet voorzien is in een nieuw reglement dat als procedureel toetsingskader voor dit geschil kan dienen. De beoordeling vindt plaats op grond van de wet en jurisprudentie over samenwerkingsgeschillen in de cliëntmedezeggenschap en door het daadwerkelijk functioneren van

de betreffende raad te beoordelen. De slotsom is dat dat door de cliëntenraad geenszins is aangetoond dat sprake is van disfunctioneren bij de regiomanager terwijl wel gebleken is bij de cliëntenraad dat geen daadwerkelijke bereidheid tot samenwerking aanwezig is.

Zorgaanbieder heeft volgens de LCvV tijdig de houding van de voorzitter geproblematiseerd en meerdere oplossingen trachten aan te dragen alvorens over te gaan tot opheffing en vervanging. Voor de vervanging heeft zorgaanbieder de cliënten en vertegenwoordigers geraadpleegd. De LCvV oordeelt op basis van jurisprudentie van de Hoge Raad dat een cliëntenraad bepaald niet lichtvaardig opgeheven en vervangen mag worden maar dat er in dit geval wel veel meer aan de hand was. Onder andere is geen rekening gehouden met uitspraken van de LCvV toen een bemiddeling plaats vond. Het besluit van de zorgaanbieder is daarom niet in strijd met de Wmcz genomen.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 16-002, gepubliceerd 4 juli 2016)*

## **7. Aanzienlijk verhoging van de waskosten wel mogelijk, maar alleen stapsgewijs**

Cliëntenraad en Zorgaanbieder vroegen de LCvV een bindende uitspraak te doen over het volgende. Zorgaanbieder heeft het voornemen om de kosten voor het wassen van kleding van cliënten van de psychogeriatrische (PG) verblijfslocaties te gaan verhogen en te gaan uniformeren. De methode van wassen en de tarieven verschillen per locatie en er heeft jarenlang geen prijsindexering plaatsgevonden. De zorgaanbieder geeft aan hier financieel flink op toe te leggen momenteel. Een eerste adviesronde in 2013 heeft niet tot wijziging van de regeling geleid waarna in 2015 opnieuw een adviesaanvraag wordt ingediend. De Centrale Cliëntenraad is het dan wederom niet eens met de verhoging en trekt de onderbouwing van de nieuwe prijs in twijfel. De LCvV oordeelt dat het inderdaad om een forse verhoging gaat, maar acht het wel aannemelijk dat deze noodzakelijk is. Een aanzienlijke prijsverhoging dient geleidelijk, stapsgewijs, ingevoerd te worden.

*Zie eventueel: <http://www.vertrouwenslieden.nl/uitspraken> (uitspraak nr. 16-003, gepubliceerd 21 juli 2016)*